

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра акушерства, гінекології та біотехнології відтворення тварин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Дека́н факультету тваринництва та водних
біоресурсів

Руслан КОНОНЕНКО
« 16 » 05 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри акушерства, гінекології
та біотехнології відтворення тварин
Протокол № 11 від « 16 » травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Олександр ВАЛЬЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОПП «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
Гарант ОП
Наталія ПРОКОПЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ВЕТЕРИНАРІЇ**
(скорочений та повний терміни навчання)

Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: к.вет. н., доцент Жук Ю.В., к.вет.н., доцент Вальчук О.А., к.вет. н., доцент Деркач С.С.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Основи ветеринарії»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство» <small>(шифр і назва)</small>	
Спеціальність	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».	
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	_____ <small>(назва)</small>	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	3 (2СК)	
Семестр	6 (4)	
Лекційні заняття	15 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	год.	год.
Лабораторні заняття	15 год.	8 год.
Самостійна робота	90 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – набуття теоретичних знань та практичних навичок з розпізнання патологічних процесів в організмі тварини, з'ясування причин виникнення незаразних та заразних (інфекційних та інвазійних) хвороб, їх діагностику, заходів лікування та профілактики.

Завдання:

1. Вивчити закономірності загальної патології.
2. Вивчити етіологію і патогенез розвитку патологічних процесів.
3. Вивчити клінічні, лабораторні та інструментальні методи дослідження тварин.
4. Вивчити лікарських речовини, їх класифікацію, форми та шляхи їх введення в організм тварин.
5. Вивчити загальні принципи діагностики, лікування та профілактики незаразних і заразних хвороб тварин, надання першої невідкладної допомоги тваринам при хворобах.

6. Оволодіти методикою проведення акушерської та гінекологічної диспансеризації тварин в господарствах та аналізу їх відтворної здатності.

7. Вивчити організаційно-господарські, санітарно-гігієнічні, превентивні, протиепізоотичні та лікувальні заходи, які забезпечують збереження і відновлення здоров'я тварин, стійкість до захворювань та високу продуктивність, підвищення якісних показників тваринної продукції та сировини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи ветеринарії» студент повинен

знати:

- Основи загальної патології.
- Основи фармакології.
- Основи діагностики, лікування та профілактики незаразних хвороб тварин.
- Основи фізіології патології репродукції тварин.
- Основи хірургічних хвороб.
- Основи діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених інфекційних та інвазійних хвороб тварин.

уміти:

- Уміти проводити клінічне дослідження хворих тварин;
- Діагностувати хвороби тварин
- Надавати першу ветеринарну допомогу хворим тваринам;
- Володіти технікою введення лікарських речовин різним видам тварин.
- Оволодіти методикою ректального дослідження тварин, технікою штучного осіменіння самок, андрологічного обстеження плідників, прийомами надання допомоги при фізіологічних та патологічних родах, методами діагностики та лікування акушерських і гінекологічних захворювань, хвороб молочної залози.
- Організувати та проводити санітарно-гігієнічні, ветеринарно-зоотехнічні заходи щодо недопущення незаразних та заразних хвороб тварин.
- Володіти методикою проведення акушерської та гінекологічної диспансеризації у корів в господарствах.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва.

ФК 14. Здатність проводити санітарно-гігієнічні і профілактичні заходи на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва
програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. Виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-5. Контролювати якість виконуваних робіт.

ПРН-19. Координувати проведення гігієнічних, санітарнопрофілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН-21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області

3. Програма та структура навчальної дисципліни

повного терміну денної (заочної) форми навчання;

– скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
л			п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Основи загальної патології							
Тема 1. Вступ. Загальне вчення про хворобу. Поняття про патологічний процес	1	12	2	2			8
Тема 2. Основи фармакології та клінічної діагностики	2-4	18	2	2			14
Разом за змістовим модулем 1		30	4	4			22
Змістовий модуль 2. Основи незаразних хвороб тварин							
Тема 1. Основи внутрішніх незаразних та хірургічних хвороб тварин	5-8	22	4	4			14
Тема 2. Основи репродуктології тварин	8-11	23	3	3			17
Разом за змістовим модулем 2		45	7	7			31
Змістовий модуль 3. Основи заразних хвороб тварин							
Тема 1. Інфекційні хвороби тварин	12-13	24	2	2			20
Тема 2. Інвазійні хвороби тварин.	14-15	21	2	2			17
Разом за змістовим модулем 3		45	4	4			37
Усього годин		120	15	15			90

Змістовий модуль 1. Основи загальної патології

Тема лекційного заняття 1. Вступ. Основи загальної патології.

Зміст дисципліни. Загальне вчення про хворобу. Етіологія та патогенез хвороби. Основні патологічні процеси в організмі тварин.

Тема лекційного заняття 2. Основи клінічної діагностики та фармакології.

Основи клінічної діагностики: поняття симптом та синдром хвороби, прийоми і методи клінічного дослідження тварин, порядок проведення клінічного дослідження.

Основи фармакології: лікарські речовини та особливості їх дії, шляхи введення лікарських речовин, види лікарських речовин.

Змістовий модуль 2. Основи незаразних хвороб тварин.

Тема лекційного заняття 1. Основи внутрішніх хвороб тварин

Патологія органів серцево-судинної системи. Патологія системи дихання: хвороби верхніх дихальних шляхів, бронхів і легень. Патологія системи травлення: хвороби органів травлення, передшлунків, шлунка та кишечника. Хвороби молодняка. Кормові токсикози і отруєння.

Тема лекційного заняття 2. Основи хірургічних хвороб тварин

Антисептика і асептика, знеболення та поняття про хірургічні операції. Травматизм тварин. Хвороби кінцівок. Профілактичні заходи за хірургічної патології у тварин.

Тема лекційного заняття 3. Основи репродукції с.-г. тварин.

Статева і фізіологічна зрілість організму самок. Стадії статевого циклу: збудження, гальмування і зрівноваження. Видові особливості перебігу статевого циклу у самок різних видів сільськогосподарських тварин.

Організація осіменіння: ветеринарний і зоотехнічний контроль за його проведенням у скотарстві, свинарстві, конярстві, вівчарстві, собаківництві.

Значення своєчасного і точного визначення вагітності і неплідності тварин. Клінічні методи діагностики вагітності.

Передвісники родів. Видові особливості динаміки родового процесу. Організація родопомочі тваринам. Причини патологічних родів.

Перебіг післяродового періоду у корови, вівці, свині, кобили та інших тварин. Показники фізіологічного перебігу і закінчення післяродового періоду. Причини ускладнень післяродового періоду та лікувально-профілактичні заходи.

Тема лекційного заняття 4. Гінекологія.

Поняття про неплідність та яловість самок. Поширення неплідності та економічні збитки від неї. Основні причини і форми неплідності: природжена, стареча, експлуатаційна та кліматична.

Диференціальна діагностика інфекційних, інвазійних та незаразних захворювань статевих органів у тварин.

Основні заходи лікування хворих тварин і профілактика симптоматичної неплідності.

Акушерська та гінекологічна диспансеризація. Діагностичні, профілактичні та лікувальні заходи щодо акушерських та гінекологічних захворювань тварин.

Змістовий модуль 3. Основи заразних хвороб тварин

Тема лекційного заняття 1. Поняття про інфекцію та епізоотичний процес. Інфекційні хвороби тварин.

Поняття про інфекцію. Збудники інфекції та їх вплив на організм тварин. Види інфекції та шляхи проникнення збудника в організм. Клінічні форми і

динаміка прояву інфекційної хвороби. Поняття про епізоотичний процес. Резистентність та імунітет. Організація протиепізоотичних заходів.

Хвороби, спільні для декількох видів тварин (сибірка, ящура, бруцельоз, туберкульоз, лептоспіроз, сказ, лейкоз, мікроспорія). Інфекційні хвороби молодняка (колібактеріоз, сальмонельоз, диплококова інфекція, набрякова хвороба).

Тема лекційного заняття 2. Паразитарні хвороби тварин.

Поняття про інвазивні хвороби тварин. Основні гельмінтози сільськогосподарських тварин (трематодози, цестодози, нематодози, акантоцефальози). Основні акарози та ентомози тварин. Основні протозойні хвороби тварин.

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Патологічні процеси (розлади місцевого кровообігу, гіпо- та гіпербіотичні процеси в організмі, запалення)	2
2.	Тема 2. Лікарські форми та способи введення лікарських речовин. Колоквіум -1	2
3.	Тема 3. Загальні принципи клінічного дослідження органів та систем хворих тварин	2
4.	Тема 4. Діагностика та лікувально-профілактичні заходи при хворобах органів дихання, травлення та обміну речовин.	2
5.	Тема 5. Діагностика та лікування тварин за акушерської патології у тварин	3
6.	Тема 5. Діагностика та лікувально-профілактичні заходи за симптоматичної неплідності тварин. Колоквіум -2	2
7.	Тема 6. Діагностика та лікувально-профілактичні заходи за інфекційних хвороб тварин.	2
8.	Тема 7. Діагностика та лікувально-профілактичні заходи за нематодозів, цестодозів та трематодозів тварин. Колоквіум -3. Допуск до іспиту	2

6. Темі лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Темі самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Кормові отруєння тварин	6
2	Фізіотерапія тварин	6

3	Основні хвороби молочної залози продуктивних тварин	6
4	Основи хірургічних хвороб тварин	6
5	Інфекційні хвороби ВРХ	6
6	Інфекційні хвороби коней	6
7	Інфекційні хвороби дрх	6
8	Інфекційні хвороби свиней	6
9	Інфекційні хвороби птиці	6
10	Ентомози тварин	8
11	Кокцидіоз (еймеріоз) тварин	6
12	Акариформні кліщі та хвороби, які вони спричиняють.	6
13	Бабезіоз тварин	6
14	Гельмінтози птиці	10

8. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

8.1 Контрольні запитання

1. Ветеринарна медицина – її значення в загальній системі підготовки зооінженера.
2. Взаємозв'язок ветеринарної медицини та зоотехнії у розвитку тваринництва.
3. Внутрішні і зовнішні захисні бар'єри організму та їх роль в запобіганні хворобам тварин.
4. Доброякісні і злоякісні пухлини.
5. Запалення.
6. Порухення регуляції теплової. Види лихоманки.
7. Сучасне уявлення про здоров'я і хвороби тварин.
8. Смерть, її стадії та ознаки.
9. Імунітет, його види, механізм імунної відповіді.
10. План (схема) дослідження тварин.
11. Техніка фіксації тварин
12. Повали тварин.
13. Диспансеризація. Значення в профілактиці хвороб тварин.
14. Зберігання і використання лікарських речовин.
15. Класифікація лікарських засобів.
16. Лікарські форми.
17. Методи терапії.
18. Принципи терапії.
19. Хвороби кінцівок, профілактика
20. Загальна і спеціальна профілактика травматизму.
21. Профілактика травматизму в промисловому тваринництві.
22. Профілактика травматизму транспортного.
23. Профілактика травматизму кормового.
24. Профілактика травматизму експлуатаційного.
25. Профілактика господарського травматизму.
26. Кастрація сільськогосподарських тварин.
27. Профілактика після кастраційного ускладнень.

28. Розчистка ратиць і обрізка надмірно відрослого копитного рогу.
29. Хвороби серцево-судинної системи, їх профілактика.
30. Хвороби дихальної системи, їх профілактика.
31. Бронхопневмонія та її профілактика.
32. Емфізема легенів і профілактика хвороби.
33. Закупорка стравоходу у великої рогатої худоби і профілактика хвороби.
34. Закупорка книжки і профілактика хвороби.
35. Дистонії (атонія і гіпотонія) преджелудков і профілактика хвороб.
36. Тимпанія рубця і профілактика хвороби.
37. Періодична тимпанія телят та профілактика хвороби.
38. Травматичний ретикуліт і профілактика хвороби.
39. Гастроентерити молодняку та їх профілактика.
40. Токсична гепатодистрофія поросят і профілактика хвороби.
41. Рахіт і профілактика хвороби.
42. Отруєння тварин мінеральними добривами, профілактика отруєнь.
43. Отруєння тварин кормами, профілактика отруєнь.
44. Отруєння тварин отруйними травами, профілактика отруєнь.
45. Мікотоксикози та їх профілактика.
46. Хвороби, зумовлені недостатністю макроелементів.
47. Хвороби, зумовлені недостатністю мікроелементів.
48. Гіповітаміноз А молодняку, профілактика хвороби.
49. Гіповітаміноз С молодняка, профілактика хвороби.
50. Гіповітамінози групи В у молодняка, їх профілактика.
51. Дезінсекція.
52. Дератизація.
53. Дезінфекція.
54. Загальні методи профілактики інфекційних хвороб.
55. Карантин. Порядок накладення карантину.
56. Інфекційні хвороби великої рогатої худоби, при яких встановлюється карантин.
57. Інфекційні хвороби свиней, при яких встановлюється карантин.
58. Інфекційні хвороби коней, при яких встановлюється карантин.
59. Утилізація трупів.
60. Знешкодження гною.
61. Обмежувальні заходи. Інфекційні хвороби, при яких вони вводяться.
62. Сибірська виразка і профілактика хвороби.
63. Ящур і профілактика хвороби.
64. Туберкульоз і профілактика хвороби.
65. Сказ і профілактика хвороби.
66. Лейкоз великої рогатої худоби та профілактика хвороби.
67. Класична чума свиней і профілактика хвороби.
68. Африканська чума свиней і профілактика хвороби.
69. Рожа свиней і профілактика хвороби.
70. Репродуктивно-респіраторний синдром свиней (PPCC, «синє вухо») і профілактика хвороби.

71. Чума м'ясоїдних і профілактика хвороби.
72. Лептоспироз і профілактика хвороби.
73. Пастерильоз (геморагічна септицемія) і профілактика хвороби.
74. Хламідіоз і профілактика хвороби.
75. Некробактеріоз і профілактика хвороби.
76. Кампілобактеріоз (вібріоз) і профілактика хвороби.
77. Губкоподібна енцефалопатія великої рогатої худоби та профілактика хвороби.
78. ензоотична енцефаломієліт свиней (хвороба Тешена) і профілактика хвороби.
79. Сап коней і профілактика хвороби.
80. Вірусні захворювання молодняку сільськогосподарських тварин з респіраторним синдромом та їх профілактика.
81. Вірусні захворювання молодняку сільськогосподарських тварин з діарейним синдромом та їх профілактика.
82. Фасціольоз і профілактика хвороби.
83. Цистицеркоз великої рогатої худоби та профілактика хвороби.
84. Аскаридоз свиней і профілактика хвороби.
85. Трихінельоз свиней і профілактика хвороби.
86. Бабезіоз великої рогатої худоби та профілактика хвороби.
87. Гіподерматоз великої рогатої худоби (підшкірний овід) і профілактика хвороби.
88. Ештріхіоз (колибактеріоз) і профілактика хвороби.
89. Опісторхоз і профілактика хвороби.
90. Монієзіоз жуйних і профілактика хвороби.
91. Телязіоз великої рогатої худоби та профілактика хвороби.
92. Оксіуроз коней і та профілактика хвороби.
93. Анаплазмозом великої рогатої худоби та профілактика хвороби.
94. Еймеріози молодняку і профілактика хвороби.
95. Сифункулятози (вшивість) тварин і профілактика хвороби.
96. Короста тварин і профілактика хвороби.
97. Гнус і профілактика хвороби.

8.2. Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» Спеціальність - 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Кафедра Акушерства, гінекології та біотехнології вдтворення тварин 2023-2024 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _ з дисципліни «Основи ветеринарії»	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Олександр ВАЛЬЧУК «19» травня 2023 р.
Екзаменаційні запитання (максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне з двох запитань)			
1. Основні механізми розвитку хвороби.			
2. Заходи боротьби з неплідністю.			
Тестові завдання різних типів (максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)			

<p>1. Реакція організму у відповідь на дію хвороботворного чинника, що викликає порушення життєдіяльності називається _____</p> <p>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)</p>
<p>2. Вкажіть гіпобіотичні процеси в організмі тварин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Водянка; 2. Дистрофія; 3. Атрофія; 4. Гангрена.
<p>3. Динаміку реакцій взаємодії збудника хвороби і макроорганізму в конкретних умовах зовнішнього середовища називають</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Патологічним процесом 2. Фізіологічним процесом 3. Патологічною регенерацією; 4. Інфекційним процесом
<p>4. Як називається розлад відтворення тварин на ґрунті загальної чи якісної неповноцінності їх годівлі, що є найпоширенішою формою неплідності?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Стареча неплідність; 2) Кліматична неплідність; 3) Аліментарна неплідність; 4) Симптоматична неплідність.
<p>5. Інфекцію, яка виникла природно, без втручання людини, називають</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експериментальною; 2. Спонтанною; 3. Моноінфекцією.
<p>6. За ознакою тропізму до певних тканин віруси можна розподілити:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нейротропні; 2. Пневмотропні; 3. Дерматотропні; 4. Пантропні
<p>7. Тимчасове пригнічення діяльності центральної нервової системи наркотичними засобами називається</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анестезією; 2. Регіонарною анестезією; 3. Наркозом
<p>8. Навіть збудників хвороб за місцем локалізації: ендопаразити (А) та ектопаразити (Б)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Воші; 2. Кокцидії; 3. Фасціоли; 4. Гедзі; 5. Кліщі; 6. Бабезії; 7. Трихінели
<p>9. До конвенційних хвороб МЕБ відносять:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Африканська чума; 2. Ящур; 3. Сальмонельоз; 4. Вібріоз; 5. Віспа.
<p>10. До твердих лікарських форм відносять:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лініменти;

2. Збори;
3. Болюси;
4. Супозиторії |
|---|

9. Методи навчання

Форми та методи навчання:

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (метод справ, лабораторна робота, практична робота).

10. Форми контролю

Форми організації контролю знань, система оцінювання – контроль знань здійснюється шляхом виконання студентами практичних робіт, виступів з доповідями, складання модульних контрольних робіт за європейською кредитно-трансферною системою.

Поточний контроль знань студентів здійснюється на практичних заняттях і полягає в проведенні попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

Підсумковий контроль включає модульну форму підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять і його результати враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу і в терміни, встановлені навчальним планом.

11. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (затверджено Вченою Радою НУБіП України 26.04.2023 р. протокол № 8)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Біотехнологічні методи у ветеринарній репродуктології: навчальний посібник / В.В. Ковпак, О.А. Вальчук, С.С. Деркач, Ю.В. Жук, Ю.С. Масалович Київ: НУБіП України, 2020. 102с.

2. Любецький В.Й., Вальчук О.А., Жук Ю.В., Слепченко В.М., Деркач С.С., Саяпін С.П. Інформаційно-облікова система “Програма контролю відтворної здатності корів у системі моніторингу ветеринарного благополуччя у скотарстві” (науково-методичні рекомендації для використання спеціалістами галузей тваринництва та ветеринарної медицини). – К.: Видавничий центр НУБіП України. 2013. 30 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основна.

Основи тваринництва і ветеринарної медицини: підручник / А. І. Вертійчук та ін.; за ред. канд. біол. наук. А. І. Вертійчука. К.: Вища освіта, 2011. 687 с.

Додаткова.

1. Патофізіологія тварин: підручник / А.Й. Мазуркевич, В.Л. Тарсевич, В.Б. Данілов та ін. К.: Агроосвіта, 2013. 414 с.

2. Яблонський В.А. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. / Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М. та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 600 с.

3. Внутрішні незаразні хвороби тварин: підручник. – 3-є видання, перероблене та доповнене / М.І. Цвіліховський, В.І. Береза, В.С.Січкара та ін. К.: Аграрна освіта, 2014. 614 с.

4. Журавель М.П. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин / М.П. Журавель, В.М. Давиденко. К.: Видавничий дім «Слово», 2005. 336 с.

5. Косенко М.В. Диспансеризація в системі профілактики неплідності і контролю відтворної функції сільськогосподарських тварин / М.В. Косенко. К.: Урожай, 1995. 232 с.

6. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / В. Ф. Галат, А. В. Березовський, М. П. Прус, Н. М. Сорока; За ред. В. Ф. Галата. К.: Вища освіта, 2003. 464 с.

7. Загальна епізоотологія / Б.М. Ярчук, П.І. Вербицький, В.П. Литвин та ін.; За ред. Б.М. Ярчука, Л.Є. Корнієнка. - Біла Церква, 2002. 656 с.

8. Лабораторна і функціональна діагностика у ветеринарному акушерстві, гінекології та андрології: навчальний посібник / Любецький В.Й., Жук Ю.В., Вальчук О.А. [та ін.]. Київ, НУБіП України, 2020. 258 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/> - eNULESIR - Електронна бібліотека НУБіП України.
2. <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/nd/> – Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України.
3. <http://www.nbuu.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України: www.library.nubip.edu.ua
5. Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук: www.dnsgb.com.ua